

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 14.11.1996
KOM(96) 573 slutlig

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN

TILL RÅDET, EUROPAPARLAMENTET,
EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN OCH REGIONKOMMITTÉN

**om reaktionerna på en resolution antagen av rådet och av mötet mellan
medlemsstaternas ministrar för hälsofrågor inom rådet
om förbud mot rökning på offentliga platser**

1. INLEDNING

1.1 Allmän översikt

Det finns för närvarande uppskattningsvis 1,1 miljarder rökare i världen. Världshälsoorganisationen (WHO) har offentliggjort siffror som visar att 41 % av männen och 21 % av kvinnorna i industriländerna röker¹ regelbundet.

I motsats till dessa siffror visar den Eurobarometer-enkät, som genomfördes inom ramen för programmet Europa mot cancer, att antalet rökare i medlemsstaterna under perioden 1987-1994 minskade från 37 % år 1987 till 34 % år 1994. Den största minskningen skedde bland männen. Vad gäller rökarnas ålder visar samma undersökning att inom ålderskategorin 15-39 röker fler kvinnor än män, medan det i ålderskategorin äldre än denna är fler män än kvinnor som röker.

En omfattande undersökning² om mortalitet som beror på tobaksrökning har visat att ungefär hälften av alla vanerökare så småningom kommer att dö på grund av sin vana.

De senaste fullständiga statistiska uppgifterna är från 1990 och de visar att ungefär 510 000 dödsfall i de tolv första länderna i EG ansågs bero på tobak³.

I industriländerna kommer 1995 uppskattningsvis tre miljoner dödsfall per år att bero på tobaksrelaterade orsaker. Av dessa kommer personer i åldern 35-69 år att dö i genomsnitt 22 år för tidigt³. På grundval av detta kommer tobak att orsaka ungefär 30 % av alla dödsfall bland personer i åldern 35-69 år, vilket gör den till den största enskilda dödsorsaken som skulle kunna förhindras. Om det nuvarande mönstret vad gäller rökning fortsätter, kommer siffran att stiga till 10 miljoner i hela världen år 2025, trots att beräkningen är inexakt⁴.

Det finns starka och konsekventa bevis för att passiv rökning ökar den relativa risken för såväl lungcancer som kroniska respiratoriska sjukdomar hos vuxna (25 %) och för akuta respiratoriska sjukdomar hos barn (mellan 50 % och 100 %). Vidare är det sannolikt att passiv rökning ökar risken för hjärtsjukdomar, men det finns motsättningar mellan olika uppskattningar av dess storlek⁵. Den generella risken är emellertid tillräcklig för att motivera åtgärder som begränsar rökning på offentliga platser och arbetsplatser.

¹ WHO Tobacco and Health: The facts 1995

² Doll, Peto et al, "Mortality in relation to smoking: 40 years observation on male British doctors." *BMJ* 8.10.94, s. 901.

³ Peto, Lopez et al, "Mortality from smoking in developed countries 1950-2000." *Oxford Medical Publications* 1994, s. A7.

⁴ Peto et al, "Mortality from smoking worldwide." *British Medical Bulletin*, vol. 52, 1996.

⁵ Law, M.R. and Hackshaw, A.K., "Environmental tobacco smoke". *British Medical Journal*, vol. 52, 1996.

1.2 Gemenskapsåtgärder

Rådet och medlemsstaternas ministrar med ansvar för hälsofrågor, som sammanträdde i rådet, antog den 18 juli 1989 en resolution om förbud mot rökning på offentliga platser⁶. De uppmanade medlemsstaterna att vidta följande åtgärder genom att införa lagstiftning eller genom andra metoder i överensstämmelse med nationell praxis och nationella förhållanden:

1. Förbjuda rökning i slutna lokaler som är öppna för allmänheten och som utgör en del av de offentliga eller privata inrättningar som räknas upp i bilagan till resolutionen. Medlemsstaterna får göra tillägg till sagda förteckning.
2. Utvidga rökförbudet till att gälla alla former av kollektivtrafik.
3. Vid behov reservera tydligt utmärkta områden för rökare vid de ovanstående inrättningarna och om möjligt även inom kollektivtrafiken, särskilt för långa resor.
4. I konfliktsituationer och ifråga om områden som inte reserverats för rökare, säkerställa att rätten till icke-rökarnas hälsa segrar över rökarnas rätt att röka, samt meddela kommissionen vartannat år om vilka åtgärder som vidtagits till följd av denna resolution.

På grundval av information som erhållits från varje medlemsstat lade kommissionen fram en interimrapport år 1992⁷, vilken följdes av rådets ståndpunkt den 27 maj 1993⁸. Rådet ansåg särskilt att en systematisk utvärdering på gemenskapsnivå av de åtgärder som vidtagits skulle göra det möjligt att till fullo beakta den erfarenhet som krävs och att utarbeta lämpliga lärdomar och riktlinjer för framtiden.

I enlighet med den begäran som framfördes i ovan nämnda ståndpunkt från rådet har kommissionen nu utarbetat denna rapport om den nuvarande situationen. Rapporten bygger på information som berörda myndigheter i medlemsstaterna har lämnat till kommissionen på grundval av ett frågeformulär som beaktade unionens utvidgning under 1995.

I bilaga I ges en kort översikt över de nationella bestämmelserna. En tabell som beskriver situationen i de olika medlemsstaterna presenteras i bilaga II, som sammanfattar tillämpningen av resolutionen.

I denna rapport presenteras alla de olika alternativ som godkänts av medlemsstaterna som svar på det initiativ som efterlystes i resolutionen av den 18 juli 1989.

⁶ EGT nr C 189, 26.7.1989, s. 1

⁷ SEC (92) 1979 slutlig

⁸ EGT nr C 174, 25.6.1993, s.4

2. ANALYS AV SITUATIONEN I MEDLEMSSTATERNA

I samtliga medlemsstater pågår för närvarande åtgärder av varierande rättsligt slag med mål att begränsa rökning på offentliga platser. Med få undantag verkar de gällande bestämmelserna vara mer homogena än de som beskrivs i kommissionens senaste rapport från 1992, både vad gäller deras tillämpningsområde och metod, som i så gott som alla fall är skydd av icke-rökares hälsa.

I rapporten från 1992 framkom att bestämmelser som förbjuder rökning på offentliga platser antogs i majoriteten av de dåvarande tolv medlemsstaterna kort före resolution C 189/01 antogs. I få fall, såsom i Förenade kungariket, finns ingen bestämmelse som har laga kraft och alla initiativ på detta område säkerställs på frivillig grund (rekommendation). De tre nya medlemsstaterna, nämligen Österrike, Finland och Sverige, utarbetade och tillämpade under perioden 1993 till 1995 nya bestämmelser i syfte att genomföra rådets resolution.

2.1. Rättsliga medel

- a) Nationell lagstiftning (i vissa fall kompletterad av bestämmelser): Österrike, Danmark, Finland, Frankrike, Irland, Italien, Luxemburg, Portugal, Sverige.
- b) Nationella bestämmelser: Spanien och Belgien.
- c) Bestämmelser av annat slag, t.ex. förordningar, föreskrifter eller cirkulär: Tyskland, Grekland, Nederländerna.
- d) Inga rättsliga medel: Förenade kungariket.

2.2. Tillämpningsområde

Till betydande del återspeglar de nationella medlen de åtgärder som fastställs i resolutionen och gäller de lokaler som nämns i dess bilaga.

2.3. Kampanjer för att öka medvetenheten samt frivilliga avtal

I samtliga medlemsstater har den ökade medvetenheten om de hälsoskador som tobaken orsakar gett upphov till information och kampanjer för att öka medvetenheten som antingen grundar sig på iakttagande av befintliga bestämmelser, på innehållet i rekommendationer eller på frivilliga avtal. Initiativ av detta slag har genomförts i samtliga länder, särskilt i Förenade kungariket (rekommendation), Tyskland (informationskampanjer riktade till allmänheten, barn och ungdomar samt till sjukhus), Grekland (kampanjer mot rökning riktade till hälso- och sjukvårdspersonal, elever, lärare, arbetstagare, armén), Belgien, Irland, Italien (kampanjer riktade till allmänheten samt tillsättandet av en teknisk rådgivande kommitté för samordning av all verksamhet som gäller hindrande av rökning), Nederländerna (kampanj riktad till skolor och andra institutioner) och Spanien (kampanj för ungdomar år 1993).

3. PROGRAMMET EUROPA MOT CANCER

Under den första och andra handlingsplanen för kampen mot cancer har flera anti-rökprojekt startats som ett led i programmet Europa mot cancer, särskilt i sjukhusmiljöer, skolor och företag. Kampanjer mot tobaksrökning har däremot anordnats i syfte att informera allmänheten. I handlingsplanen för kampen mot cancer (1996-2000) hänvisas till utformningen av strategier som strävar till att skydda de mest utsatta grupperna, särskilt gravida kvinnor och barn, från de risker som passiv rökning medför⁹. Handlingsplanen bereder också möjlighet att starta ett projekt som ett pilotprojekt i media för att bekämpa passiv rökning. Dessa olika åtgärder skall behandlas under handlingsplanens gång. Dessutom kommer upplysningsprogram i skolor och för särskilda befolkningsgrupper (arbetsplatser, åldringar, sjukhus) att understödjas.

4. SLUTKOMMENTARER

Den information som lämnats av medlemsstaterna ger en generell bild av hur rådets resolution tillämpats. Den visar också att medlemsstaterna tydligt föresatt sig att tillämpa den. I denna rapport behandlas emellertid inte frågan om tillämpningen av bestämmelser på nationell nivå, eftersom medlemsstaterna inte tillhandhöll någon information om detta. Denna fråga hör till de nationella myndigheternas ansvarsområde och kan vara avgörande för hur effektivt skyddet av icke-rökarnas hälsa blir i praktiken.

Detta oaktat skall kommissionen arbeta för att fastställa den faktiska tillämpningen av medlemsstaternas bestämmelser med beaktande av insatser från samtliga berörda parter, vilket även tillkännages i den tredje handlingsplanen i programmet Europa mot cancer.

⁹ EGT nr L 95, 16.4.1996, s. 9

BILAGA I

Kort översikt över de nationella bestämmelserna

(på grundval av uppgifter lämnade av myndigheterna i medlemsstaterna)

ÖSTERRIKE

Källa: Tobakslag, BGB1 431/1995, Lag om moderskapsskydd, BGB1 221/1979 och BGB1 257/1993, Lag om skydd av arbetstagare, BGB1 45/1994.

Tobakslagen säkerställer skyddet av icke-rökare genom att den inför särskilda rökbud både i rum avsedda för särskilda ändamål (mötesrum, klassrum, sportsalar i skolor och allrum) och i allmänt tillgängliga rum i vissa institutioner (offentliga byggnader, skolor och liknande där barn och ungdomar vistas, övervakas eller bor, institutioner för högre utbildning, yrkesutbildningsinstitutioner, teatrar och andra byggnader som utnyttjas för föreställningar och utställningar). Särskilda åtgärder för att skydda icke-rökare har vidtagits genom en ändring av skollagen 1995, vid sidan om tobakslagen, som inför rökbud på hela skolområdet. På övriga platser tillåts rökning under vissa villkor.

Tobakslagen kräver också att det skall finnas rökfria utrymmen i byggnader som tillhör offentliga eller privata buss-, tåg-, flyg- och vattenleds-/sjötransportsystem.

Övriga bestämmelser om rökning återfinns i lagen om moderskapsskydd (BGB1 221/1979 och BGB1 257/1993) och i lagen om skydd av arbetstagare. Rökförbud träder i kraft då rökare och icke-rökare av arbetsskäl måste dela arbetsrum och icke-rökarna inte kan skyddas tillräckligt genom ökad ventilation.

Icke-rökare måste även skyddas i rekreationsrum och tjänsterum. Lagen som skyddar arbetstagare förbjuder uttryckligen rökning på läkarmottagningar och i omklädningsrum. För rökning på sjukhus gäller särskild lagstiftning (BGB1 1/1957, BGB1 801/1993). Bestämmelserna i tobakslagen går dock före i fråga om byggnader i vilka lagen helt förbjuder rökning.

Några bestämmelser ingår i transportlagen (t.ex. kupéer för icke-rökare i tåg, rökförbud i den kommunala kollektivtrafiken) och i bestämmelserna om skydd av ungdomar som införts av delstaterna.

BELGIEN

Källa: Kunglig förordning av den 15 maj 1990 följd av ministerförordning av den 9 januari 1991 samt kunglig förordning av den 31 mars 1993.

Den kungliga förordningen från 1990 fastställer, på grundval av bilagan till rådets resolution, de olika offentliga platser där rökförbud gäller.

I de flesta fall (institutioner som erbjuder tjänster till allmänheten, ger hälso- och sjukvård, undervisar eller sköter barn eller där det arrangeras föreställningar eller utställningar eller utövas sport) gäller ett allmänt rökförbud. Tydligt avgränsade utrymmen som reserverats för rökare får anordnas. Från och med den 1 januari 1993 får dessa utrymmen inte överskrida hälften av lokalens yta. Vad arbetsplatser beträffar, konstateras i den kungliga förordningen från 1993 att arbetsgivaren skall vidta åtgärder för att fastställa villkoren för rökning på arbetsplatsen med hänsyn till både rökarnas och icke-rökarnas förväntningar. Om en överenskommelse inte kan nås, skall icke-rökarna skyddas.

DANMARK

En ny lag har nyligen antagits av de danska myndigheterna. Den gäller rökfria miljöer i offentliga byggnader, inom kollektivtrafiken, på arbetsplatser, i skolor, på daghem och dygnet-runt-vårdinrättningar och sjukhus både på lokal och statlig nivå. Särskilt alla myndigheter på lokal nivå och länsnivå, Köpenhamns sjukhusorganisation samt den statliga myndigheten måste genomföra denna lag senast den 1 januari 1996. I alla dessa miljöer är rökning förbjuden med undantag av rum som är särskilt avsedda för rökare och, när det gäller statliga arbetsplatser, rum som innehas av personer som vill röka. Rökning är förbjuden vid möten om inte alla deltagare är överens om att det skall vara tillåtet att röka.

FINLAND

Källa: Tobakslagen 1995.

Den nya tobakslagen som trädde i kraft förra året förbjuder rökning på följande platser: på daghem och alla skolor (inbegripet universitet) och områden som hör till dessa och där i huvudsak personer under 18 år vistas, i offentliga myndigheters eller motsvarande offentliga tjänsteinrättningars slutna lokaler som besöks av kunder och allmänheten, vid inomhus-evenemang för allmänheten, i kollektivtrafiksystemets slutna utrymmen, i utrymmen på arbetsplatsen vilka används för andra ändamål än arbete eller av kunder, i samtliga arbetsutrymmen utom restauranger, hotellrestauranger och hotellrum.

Rökning tillåts dock endast i särskilda rökrum under förutsättning att röken inte sprider sig från dessa rum och att dessa rum inte inrättas i utrymmen som är avsedda för personer under 18 år.

FRANKRIKE

Källa: Lag 91-32 av den 10 januari 1991 och förordning 478 av den 29 maj 1992.

I den franska lagen föreskrivs ett allmänt rökförbud på offentliga platser, särskilt i skolor och i kollektivtrafiken, med undantag av utrymmen reserverade för rökare.

Förordningen från 1992 fastställer villkoren för att förbjuda rökning. Det viktigaste målet är att skydda icke-rökarnas hälsa och förordningen fastställer var rökning är förbjuden. Rökförbudet gäller 1) allmänna kommunikationsmedel, med möjligheten att på fjärrtåg reservera vissa utrymmen för rökare 2) arbetsplatser med undantag av egna arbetsrum 3) skolor, med rätt att reservera vissa rökutrymmen för rökare bland lärare och annan personal 4) barer och restauranger får ha särskilda områden för rökare. Dessa områden eller utrymmen för rökare fastställs av den person eller organisation som ansvarar för lokalen.

I samtliga fall skall man försäkra sig om att ventilationen är god.

TYSKLAND

I de tyska bestämmelserna beaktas ansvarsfördelningen mellan olika förvaltningsorgan (den federala regeringen och delstaterna).

På federal nivå skyddas icke-rökare genom civillagen. Särskilt vad gäller arbete, har arbetstagarna rätt till ett arbete som inte skadar deras hälsa och både arbetsgivaren och företagsrådet kan ta initiativ till avtal som skall skydda icke-rökare. Det tyska inrikesministeriet bidrog genom ett avgörande från 1975 till att lösa några av de problem som finns mellan rökare och icke-rökare inom den federala förvaltningen. Man försöker faktiskt i mån av möjlighet placera rökare och icke-rökare i skilda utrymmen. Även i armén åtnjuter icke-rökare ett tillfredställande skydd tack vare ett beslut av den federala förvaltningsdomstolen från 1993. Tyskland statsjärnväg har förbjudit rökning på slutna platser som biljettcentrum och små stationer. I fjärrtrafiken har vagnarna delats in i olika vagnar för rökare och icke-rökare och på de internationella tågen har rökfria utrymmen ställts i ordning. De tyska statsjärnvägarna

ålägger också cateringföretagen vid järnvägsstationerna att anordna separata utrymmen för icke-rökare och rökare.

Samma sak sker på serviceställen längs motorvägarna och det tyska flygbolaget har infört rökförbud på alla inrikesflyg och på vissa utvalda interkontinentala linjer.

På delstatsnivå har den 66:e konferensen för delstatsministrarna med ansvar för hälsofrågor framfört krav på begränsningar av reklam för tobak och på tobakens tillgänglighet, särskilt för att skydda barn och ungdomar. För närvarande pågår diskussioner om att begränsa utplaceringen av cigarettautomater på offentliga platser.

En ökad offentlig diskussion om fördelarna och nackdelarna med att med hjälp av statliga medel skydda icke-rökare har lett till många ytterligare åtgärder. Följaktligen har hotell- och restaurangföreningen lovat att vidta åtgärder för att förbättra skyddet av icke-rökare på hotell och pensionat och den har även betonat att den föredrar särskilda arrangemang för vissa utrymmen och situationer.

I enlighet med rådets resolution föredrog de tyska myndigheterna att fästa vikten vid information och kampanjer för att medvetandegöra människor. Det federala centrumet för sjuk- och hälsovårdsutbildning driver faktiskt sedan 1987 en kampanj för barn och ungdomar. Samma centrum har från 1994 lett en omfattande informationskampanj för allmänheten, med inriktning på skydd av icke-rökare. Ett projekt inom olika sjukhus har också planerats av det federala centrumet för hälso- och sjukvårdsutbildning.

Trots att den undersökning som utfördes i de 16 delstaterna endast uppvisade några få nya bestämmelser om skyddet av icke-rökare på offentliga platser efter kommissionens förra rapport (1992), har det visat sig att de befintliga bestämmelserna säkerställer det skydd som behövs för icke-rökare och att dessa bestämmelser tillämpas.

GREKLAND

Sedan 1952 är rökning förbjuden på alla former av transport. Från 1980 är rökning förbjuden på slutna platser som tillhör statliga organ, offentliga och privata bolag samt andra inrättningar som t.ex. det grekiska telefonbolaget, elektricitetsföreningen, posttjänsten osv. Undantag kan ibland förekomma på platser där personer väntar lång tid, förutsatt att det finns särskilda rökrom. Rökning är sedan 1990 förbjuden på inrikesflyg. Dessutom är rökning förbjuden i alla utrymmen för hälso- och sjukvårdstjänster (från 1993).

Det grekiska ministeriet för hälsa, socialvård och social trygghet genomför regelbundna kampanjer mot rökning på offentliga platser, med särskild tyngdpunkt på hälso- och sjukvårdspersonal, elever på högstadenivå, lärare, arbetstagare på arbetsplatser, armén. Kampanjerna drivs också genom många andra klubbar, föreningar och grupper.

IRLAND

Källa: Förordning om främjande och skydd av hälsan 1990.

Rökning förbjuds enligt 1990 års förordning i alla allmänna utrymmen (korridorer, hissar, rum osv.), i den offentliga förvaltningens byggnader och i offentliga kontor, på låg- och högstadier, universitet, sjukhus, hälsovårdscentraler, i livsmedelsaffärer, sportscentrum, på biografer och teatrar, i kök och bussar.

Rökningen är begränsad i alla lokaler där man handhar hälso- och sjukvård, på restauranger, kaféer, barer, stationer och hamnar samt på tåg och flygplan. De personer som ansvarar för lokalen eller området i fråga är också ansvariga för alla överträdelse av dessa förordningar. Förslaget till förordning från 1995 skulle begränsa möjligheterna till rökning genom att inskränka eller förbjuda rökning i vissa utrymmen som inte redan omfattas av 1990 års

förordning. Detta gäller banker, hypotek, försäkringsbolag, apotek, förskolor, daghem, taxibilar, frisörsalonger, bowlinghallar och bingohallar. Ett avtal har träffats angående genomförandet av rekommendationerna om rökning på arbetsplatsen. Avtalet skall börja genomföras fullt ut den 21 augusti 1996 och innebär totalförbud mot rökning i delade arbetsrum medan rökning fortfarande kommer att tillåtas i arbetsrum för en person om innehavaren så önskar. Rökning kommer inte att tillåtas under möten, inte ens i enskilda personers arbetsrum. Vidare kommer särskilda rökavdelningar att inrymmas i byggnader med stora serveringar medan byggnader med mindre serveringar bör ta till lokala lösningar för att göra det möjligt för både rökare och icke-rökare att använda inrättningen. Antitobakskampanjer och hälsofrämjande program kommer att vara ett permanent inslag under de närmast följande åren.

ITALIEN

Källa: Lag 584 av den 11 november 1975, lagdekret nr 1580.

Denna lag föreskriver rökförbud på de flesta offentliga platser, såsom sjukhus, skolor, bibliotek, muséer men även i konsertsalar, biografier, teatrar och slutna balsalar. I vissa fall kan den lokala förvaltningen bevilja dispens förutsatt att ett luftkonditioneringssystem installeras. Rökning är också förbjuden i kollektivtrafiken utom på platser som har avdelats för rökare. För att mer detaljerat och fullständigt kunna genomföra rådets resolution har ett antal förslag om regler förts fram av de olika ministerierna under senare år. Bland dessa strävar förslag nr 1580 till att omfatta alla de aspekter som godkänts på gemenskapsnivå och det inbegriper nya byggnadstyper i vilka rökning skall förbjudas. Eftersom det handlar om ett förslag måste det slutligen godkännas av det italienska parlamentet och till dags dato har detta inte skett. Förslaget innehåller förbud mot rökning i:

offentliga och privata hälso- och sjukvårdsinrättningar, skolor av alla slag och på alla nivåer samt i andra utbildningsinrättningar inbegripet universiteten, byggnader som erbjuder tjänster åt äldre och ungdomar, sport, fritidsverksamhet, möten, osv., offentliga och privata byggnader som erbjuder tjänster för allmänheten, kommersiella lokaler inbegripet restauranger, inomhusarbetsplatser (offentliga och privata) där flera personer vistas. I vissa andra byggnadstyper (t.ex. offentliga och privata hälso- och sjukvårdsinrättningar) är det obligatoriskt att ha rum för rökare, medan det i andra (t.ex. byggnader för sport) får upplåtas sådana rum så att rökare har möjlighet att röka samtidigt som icke-rökarnas rättigheter respekteras. Detta åtgärdsförslag kräver att luftkonditionering eller ventilation installeras i de rum som reserveras för rökare så att gränsvärdena för temperatur, relativ luftfuktighet och luftomsättningshastighet efterföljs.

Som ett led i åtgärderna för att bekämpa rökning och hindra hälsoskador har ministeriet för hälsofrågor främjat 1) ett möte i anknytning till Världsdagen mot tobak 1995 för att planera initiativ som är avsedda att öka allmänhetens medvetenhet om riskerna med rökning och 2) en teknisk rådgivande kommitté för att samordna all verksamhet som gäller hindrande av rökning och skydd av hälsa och icke-rökare.

LUXEMBURG

Källa: Lag av den 24 mars 1989, lag av den 6 januari 1995.

Lagen gäller allmänt lokaler som är öppna för allmänheten (sjukhus, skolor, logi för ungdomar under 16 år, sportsalar, biografier, teatrar, muséer liksom apotek, väntrum vid läkar- och tandläkarmottagningar samt väntrum på stationer). Lagen inför totalförbud mot rökning på reguljära bussturer. En nyare lag från 1995 föreskriver förbud mot rökning även på institutioner för äldre.

Fortfarande finns inga bestämmelser som gäller privata inrättningar som är öppna för allmänheten såsom barer, restauranger, hotell osv.

NEDERLÄNDERNA

Källa: Förordning av den 29 december 1989 som genomför artiklarna 9-12 i lag 342 från 1988. Förordningen trädde i kraft den 1 januari 1990 och nämner ungefär 50 000 offentliga byggnader som ålagts att införa rökförbud. Dessa är alla institutioner, tjänster och bolag som drivs av staten, offentliga organ eller myndigheter på länsnivå eller på lokal nivå. Rökning är även förbjuden i hälso- och sjukvårdsinrättningar, skolor, institutioner för socialvård och kultur och slutna statligt drivna sportinrättningar. Utrymmen kan vid behov reserveras för rökare. Förordningen för övervakning av tobakslagens genomförande föreskriver bland annat kontroll av hur detta rökförbud efterlevs.

Den nederländska stiftelsen för rökning och hälsa genomförde en informationskampanj i december 1995 som inbegrep 75 000 skolor och andra institutioner med målet att utvärdera och administrera politik som syftar till att skydda icke-rökare. Det finns en vilja hos regeringen att propagera för och utvidga rökförbuden så att icke-rökare skyddas.

PORTUGAL¹⁰

Portugal har mångåriga lagar som förbjuder rökning på offentliga platser. De förordningar som trädde i kraft 1978 ändrades genom en lag om hindrande av rökning 1982 och efter detta genom förordningar eller lagdekret 1983, 1988 och 1989.

Lagstiftningen omfattar de olika platser som är till för allmänheten: sjukhus och hälso- och sjukvårdsinrättningar samt hälsoutbildningsinstitutioner, utrymmen för minderåriga, konsertsalar, slutna sportsalar osv. med bestämmelser om att utrymmen skall avdelas för rökare. Rökning är förbjuden i kollektiv stadstrafik och i allmänhet på alla transportmedel (tåg, buss, båt osv.) vid resor som varar högst en timme. På längre resor måste en avdelning reserveras för rökare.

Lagstiftningen föreskriver också införande av rökfria avdelningar på restauranger, hotell och liknande som kontrolleras av myndigheterna. Rökförbudet gäller dock inte om det inte är möjligt att avdela ett område för rökare.

SPANIEN

Källa: Kunglig förordning nr 192 från 1988, kunglig förordning nr 510 från 1992 och kunglig förordning nr 1185 från 1994.

De spanska bestämmelserna om rökförbud på offentliga platser grundar sig på de kungliga förordningarna nr 192 och 510 av den 4 mars 1988 respektive den 14 maj 1992. I förordningarna införs den allmänna principen att icke-rökares rätt till hälsa vid konfliktsituationer måste gå före rökarnas rättigheter. Totalförbud råder mot rökning på arbetsplatser, där hanteringen av skadliga ämnen höjer hälsoriskerna, på områden där gravida kvinnor arbetar och i hissar.

År 1994 offentliggjordes en ny kunglig förordning (nr 1185 av den 3 juni 1994) om märkning av andra tobaksvaror än cigaretter och denna förbjuder vissa varor avsedda för oralt bruk samt uppdaterar det sanktionssystem som hänför sig till tobak. I denna förordning förbjuds rökning "på kommersiella flyg på inrikes flygsträckor som varar högst 90 minuter". Vidare har informationskampanjer och utbildningar ordnats. År 1993 anordnades en nationell kampanj riktad till elever i 12-16-årsåldern. Samtidigt har de autonoma regeringarna i Spanien deltagit i

¹⁰

Den situation som beskrivs motsvarar läget 1992 eftersom inga nyare uppgifter lämnats.

åtgärder på detta område genom att de infört egen lagstiftning som utvidgat eller kompletterat den nationella lagstiftningen. I Madrid har man haft en överenskommelse med restaurangägarna om att särskilda områden skall iordningställas för rökare.

SVERIGE

Källa: Lag nr 581 från 1993 och lag nr 98 från 1994

Rökning är förbjuden på följande platser: i skolor, under fritidsverksamhet och på liknande platser, daghem inbegripna, på platser där läkarvård ges och i andra hälso- och sjukvårdsinrättningar, i allmänna utrymmen på åldningshem och andra platser som erbjuder samma tjänster och vård, i allmänna utrymmen (mötesrum, kultur- och sportinrättningar), på övriga allmänna platser som affärer och nationella kommunikationsmedel. Särskilda utrymmen kan reserveras för rökare. I hotell och liknande etablissemang samt i restauranger bör vissa områden avdelas för rökare och om detta inte är möjligt är regeln att rökförbud gäller. På arbetsplatsen är arbetsgivaren ansvarig för sina anställdas hälsa, särskilt med beaktande av riskerna med passiv rökning.

FÖRENADE KUNGARIKET

Källa: Rekommendation om rökning på offentliga platser

Det finns bestämmelser om offentliga platser som kontrolleras av statliga eller lokala myndigheter. Den policy som gäller är att alla byggnader där allmänheten vistas bör vara rökfria, med undantag av särskilda områden eller rum som ställs till förfogande för rökare. I december 1991 utgavs en rekommendation om rökning på offentliga platser med målsättningen att med hjälp av frivilliga insatser genomföra lämpliga riktlinjer för rökning.

Totalförbud mot rökning gäller på tunnelbanan, en stor del av tågen och bussarna, på färjornas bildäck och på vissa inrikes och internationella flyglinjer. Alla andra former av kollektivtrafik, med undantag av taxibilar, har särskilda rökfria avdelningar. Ett växande antal skolor antingen förbjuder rökning på skolområdet eller begränsar rökningen till ett särskilt område för lärare, övrig personal och besökare.

Den nationella hälsovårdsorganisationen är numera rökfri, men om det är absolut nödvändigt kan särskilda rökrum i viss mån ställas till förfogande.

Situationen i de olika medlemsstaterna vad gäller genomförandet av resolution 89 C189/01																BILAGA IV															
	A		B		D		FIN		F		D		GR		IRL		I1		L		NL		P		E		SW		UK2		
Platser som anges i res. C189/01	b	sa	b	sa	b	sa	b	sa	b	sa	b	sa	b	sa	b	sa	b	sa	b	sa	b	sa	b	sa	b	sa	b	sa	b	sa	
1. Inrättningar i vilka allmänheten tillhandahålls tjänster, antingen mot betalning eller gratis, inklusive sådana där det säljs varor.	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o			o	o	o	o							o	o	o	o	o	o	o	o	
2. Sjukhus, hälsovårdsinrättningar och alla andra medicinska inrättningar.	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	
3. Inrättningar där pensionärer tas emot.	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o			o	o	o	o	o	o	o	o	o			o	o	o	o	o	o	o	
4. Skolor och andra fastigheter där barn eller ungdomar tas emot eller är inhysta.	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	
5. Inrättningar i vilka högre utbildning eller yrkesutbildning ges.	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o			o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	
6. Slutna utrymmen som används i underhållningssyfte (biografer, teatrar osv.); radio och TV-studior som är öppna för allmänheten.	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o			o	o	o		o	o	o				o	o	o	o	o	o	o	o	
7. Inrättningar och slutna utrymmen där det anordnas utställningar.	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o			o	o	o	o	o	o	o				o	o	o	o	o	o	o	o	
8. Inrättningar och slutna utrymmen där det utövas sport.	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o			o	o	o		o	o	o		o	o	o	o		o	o	o	o	o	
9. Tunnelbane- och järnvägsstationers, hamnars och flygfärdslutna fastigheter.		o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o			o				o	o	o	o	o	o	o	o	
10. Allmänna transportmedel:																															
* Flygplan	o	o			o	o			o	o	o	o	o		o	o	o	o	o	o	o	o		o	o	o	o	o	o	o	
* Transportmedel i tätorter (buss, tunnelbana)	o				o				o		o		o		o		o		o		o		o		o		o		o	o	
* Tåg	o	o			o	o			o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o		o	o	o	o	o	o	o	

o Gällande åtgärder; b: förbjudet; sa: platser för rökning; 1: på grundval av den föreslagna lagen som behandlas i parlamentet; 2: Rekommendation 1991.

ISSN 1024-4506

KOM(96) 573 slutlig

DOKUMENT

SV

05 06

Katalognummer : CB-CO-96-572-SV-C

ISBN 92-78-11463-4

Byrån för Europeiska gemenskapernas officiella publikationer

L-2985 Luxemburg